

Crossing at a red light

Q

Is a pedestrian halachically forbidden to cross at a red light when it is safe to do so?

דהיינו ע"י נביא או אורים ותומים אינו אלא "אם תוכל לעשות כן". עוד פ"י שם בכוונת הכתוב "אשר יבחר ה'" שהוא ע"ד מה שאמרו אפילו ריש גרותא משמיא מוקמי ל"י, וההסכמה שבאה על המינוי מוכיחה שהוא ברצון ה'. ולפ"י מיושב ענין מינוי השופט שלא היה עפ"י נביא וכנ"ל. ומ"מ תורת שופט עליו לענין דיני המלוכה שנוהגים בשופט...

ע"כ נלפענ"ד שכל דינו של הרמב"ם לענין מלך לא נאמר אלא כשמתמנה שלא מדעת העם ושלא ע"י בחירה מידם, ובה הוא שצריך נביא וסנהדרין של ע"א, ובל"ז לא חל על המינוי. כי מכיון שהיא שררה על הציבור לא יתכן שיוכל מי להרכיבו עליהם אם לא בהסכמת הנבואה ובי"ד הגדול. ובדומה לזה היו כל אותם מינויים שציין הרמב"ם כי יהושע לא נתמנה ע"י ישראל אלא משה רבינו נצטווה למנותו לעיני העם דהיינו סנהדרין (יומא ע"ג). וכן שמואל שמינה שאול ודוד לא היו בשאלת פיהם כלל. ובאופן זה הוא שאמרו שאין מעמידים מלך אלא ע"י נביא וסנהדרין גדולה, אבל כל שהעם עצמו מסכים למנותו ע"י דרך בחירות, או באיזו שהוא צורה אחרת בזה אין צורך לשום נביא וסנהדרין, אלא ודאי חל המינוי ויש לו תוקף ודין מלך, כי מכיון שהעם מסכים לשררה זו, מה לנו עוד. ובדומה לזה כי המאירי הסנהדרין, שמ"ש אין המלך מוציא את העם למלחמת רשות אלא בסנהדרין של ע"א, היינו שלא בהסכמתם, אבל בהסכמתם אי"צ לקבל רשות. הרי שענין הסנהדרין נצרך במקום שיש צורך בכפ"י, וכמ"כ י"ל בעניננו שבמינוי מרצון חלה עליו תורת מלך לכל הדברים, חוץ ממה שנאמר במשפט המלוכה בשמואל שבזה לתיי אחרון שבתוס' הנ"ל אין חל באופן זה...

מעתה יוצא שכל המינויים הממלכתיים שיעשו בישראל בדרך של בחירות שבהם יכריע רוב העם יהא להם תוקף וסמכות. ומסתבר לפענ"ד שכשם שיכולים למנות איש אחד כראש ושופט, כמו כן אפשר למנות מועצה שביחוד יהיו לה הסמכויות הללו, ולפ"י נראה כי מועצת ממשלה שתבחר בדרך של בחירות נכונות יהא לה סמכות בכל מה שנוגע להנהלת האומה כאותה סמכות שהי' למלך ישראל.

1. שו"ת חתם סופר חלק ה (חו"מ) סי' מד אך הר"ן בנדרים כ"ח ע"א כ', וז"ל: וכי תוסי דוקא במלך אומות העולם אומר דדינא דמלכותא דינא, מפני שהארץ שלו ויכול לומר להם: "אם לא תעשו מצותי, אגרש אתכם מן הארץ" אבל במלכי ישראל לא, לפי שארץ ישראל כל ישראל שותפים בה וכי עכ"ל ע"ש. ומ"מ נ"ל דלא פליג אלא במסים ומכס שמטיל על כרחם, ס"ל לא שייך לומר בני מדינה ניהא להו אלא משום שהוא אדון הארץ, וא"כ יש לחלק בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם, אבל במנהגי ונימוסי כמו בבא בתרא נ"ד ע"ב מודה ר"ן דהטעם משום דניהא להו, ואין לחלק בין מלכי ישראל לאומות העולם.

2. עמוד הימיני סי' ז' עמ' סג-סה

אכן מוטל עלינו לחזור לנקודת המוצא של הדין שב"משפט כהן" שהבאנו בראש הדברים לענין מלכי בית חשמונאי. שדן שם אם הי' עליהם תורת מלכים לפ"מ שפסק הרמב"ם שאין מעמידים מלך אלא עפ"י נביא ובי"ד הגדול, ובזמן החשמונאים פסקה הנבואה. ונראה להוכיח שמלכי בית חשמונאי ודאי תורת מלכים עליהם לכל מה שנאמר בתורה בפי המלך. וראוי לדבר מאגריפס המלך שקרא מעומד (סוטה מ"א). ועבר מלפני הכלה (כתובות י"ז). והקשו בזה בגמרא איך מחל על כבודו והרי נאמר "שום תשים" שתהא אימתו עליך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול. וכבר העירו בתוסי שהרי אגריפס לא היה מלך גמור שלא היה "מקרב אחיך" כמבואר שם בסוטה. ותרצו שמ"מ "נהגו בו כבוד כמלך". והדברים מבוארים יותר בשמ"מ כתובות שם שכי וז"ל: "כיון שמלך, נוהגים בו כבוד כמלך". וכוונתם ברורה שאעפ"י שנעשה איסור במינויו למלך, מ"מ לאחר שנתמנה הרי הוא מלך גמור ונוהג בו דין הכתוב "שום תשים".

ואם באגריפס כך שהי' איסור במינויו וכנ"ל ומ"מ בדיעבד תורת מלך עליו, הרי שעצם מלכות בית חשמונאים שהיתה מ"קרב אחיך" לית דין ולית דיין שמלכים גמורים הם.

וכ"כ הרמב"ן עה"ת (פ' שופטים) שמה שאמרה תורה לענין מלך "אשר יבחר ה' אלוהיך" ופירשו המפרשים

Crossing at a red light

5. גמרא, 'ומא דף פו עמוד א

כדתניא, (דברים ו) "ואהבת את ה' אלהיך" - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיהו מט) "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר". אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו! ועליו הכתוב אומר (יחזקאל לו) "באמר להם עם ה' אלה ומארכו יצאו".

3. ש"ך חושן משפט סי' עג ס"ק לט

ואפילו למאן דאמר דינא דמלכותא דינא בכל דברים, היינו דוקא לענין ארנוניות ומנהגות של משפטי המלכים, אבל דין שבין אדם לחבירו פשיטא ופשיטא דלא, דא"כ בטלת כל דיני תורה ח"ו... והרי משמע נמי להדיא מדברי הראב"ד שהבאתי לעיל ס"ק ל"ו דדוקא בדבר שאין מפורש אצלינו למדין מדינא דמלכותא, אבל לא מה שהוא מפורש בדינינו.

4. גמרא, יבמות דף עב עמוד א

א"ר פפא: הלכך, **יומא דעיבא** ו**יומא דשותא** - לא מהלינן ביה ולא מסוכרינן ביה; והאידנא דדשו בה רבים, (תהלים קט"ז) שומר פתאים ה'.

רש"י שם

יומא דעיבא - יום המעונן.

יומא דשותא - שרוח דרומית מנשבת והיא קשה מכל הרוחות.